

Setembre social | Actualitzat el 16/05/2019 a les 08:30

«Som una cooperativa d'acompanyants, però som moltes: les famílies, els infants i el poble»

La Llera és la cooperativa que gestiona Riu, un projecte d'educació viva i lliure a l'Ajuntament de Sora | «L'escola ha estat un motor per al poble: s'ha omplert de vida diària»

L'Amèlia, l'Alba, en Gerard i la Marta, els acompanyants de Riu Sora i socis de la cooperativa La Llera | Núria Farrés

A la primera planta de l'Ajuntament de Sora, al nord d'Osona, hi ha fileres de sabates que van de la talla 20 a la 29 i jaquetes de colors als penjadors situats a mig metre del terra, a una banda i a l'altra. Són de les Tortugues i de les Truites, els infants d'un a sis anys de l'escola Riu Sora, un projecte d'educació viva i lliure gestionat per La Llera, una cooperativa de treball formada per en Gerard Garcés, la Marta Lucena, l'Alba Manyoses i l'Amèlia Vergés. A més dels socis treballadors de la cooperativa, també són els acompanyants dels infants d'aquest projecte comunitari.

Els orígens de Riu els trobem a Borgonyà l'any 2012, quan algunes famílies i dues educadores, l'Amèlia i l'Anna, es van ajuntar per impulsar un projecte d'educació lliure. De Borgonyà van passar a Gurb i, mica a mica, s'hi van anar incorporant més famílies. Passats tres cursos i per qüestions d'espai, van haver de marxar de Gurb i buscar un nou emplaçament. Això va fer que, finalment, es creessin dos Rius: Riu Vic, a Sentfores - La Guixa, i Riu Sora. «Vam venir a Sora perquè una de les famílies ens va dir que, si veníem aquí, l'Ajuntament ens acolliria», explica en Gerard. L'any

2015, Janna Locher va guanyar les eleccions municipals i es va convertir en l'alcaldeessa més jove de Catalunya, després que el seu predecessor, Eudald Parcerisas, ocupés el càrrec durant vint anys. Les eleccions a Sora són obertes, és a dir, es pot votar un candidat independentment de la posició en què vagi i el 2015 s'hi van presentar dues llistes, una de CiU i una de fantasma del PP, que no va recollir ni un vot. Parcerisas, que va treure 48 vots enfront dels 53 que va obtenir Locher, es va oposar al nomenament de la nova alcaldeessa i, tot i que apareix com a membre de l'actual equip de govern, no hi ocupa cap càrrec.

Un dels objectius de Locher era repoblar Sora i omplir-lo de famílies, és a dir, que el municipi deixés de ser un poble residencial. I ho va aconseguir: entre 2015 i 2017 van arribar al poble 21 persones i, en tres anys, es va passar de 184 habitants a 205. Així és com, el 2016, l'escola Riu es va instal·lar al nou edifici de tres plantes de l'Ajuntament, construït aquell mateix any a l'antiga rectoria de l'Església de Sant Pere, al voltant de la qual es troba el nucli del poble. L'escola n'ocupa la primera planta i una part de la segona, on hi ha una sala polivalent. Pel que fa a l'antic edifici de l'Ajuntament, es va destinar a pisos per a joves a preus assequibles. Segons Garcés, a banda de ser un espai accessible i envoltat de natura, es van donar unes condicions que van ser «molt perfectes». «El que va fer que vinguéssim aquí és que l'Ajuntament ens va acollir molt bé. Ens va posar moltes facilitats i s'hi ha creat una simbiosi molt bona perquè l'escola ha estat un motor per al poble: s'ha omplert de vida diària», afirma en Gerard.

L'aula dels Capgrossos, els infants d'un a dos anys de l'escola Riu Sora | Foto: Núria Farrés

Actualment, a l'escola hi ha 28 infants i unes 24 famílies: «De Sora en som poques perquè és un nucli de població molt petit i no n'hi ha gaires, però cada cop ve més gent cap aquí», afirma en Gerard, que també porta els seus fills a Riu. Un dels objectius de l'escola és fer activitats obertes al poble i participatives com, per exemple, l'escola d'estiu, que és gratuïta per a les famílies de Sora: «Va ser un gran aglutinador i un bon mètode de difusió del projecte». També hi ha famílies de pobles del voltant com Sant Quirze de Besora i, arran de fer xerrades i difondre el

projecte a Osona i el Ripollès, també n'hi ha de Campdevàrol, Sant Joan de les Abadesses, Manlleu, Sant Pere de Torelló i Torelló, entre d'altres. Donat que tant el Ripollès com el Moianès són «un desert» quant a oferta d'escola viva i lliure, Riu absorbeix tota la població de les dues comarques i, d'aquesta manera, «es cobreix una demanda existent».

Actualment, a l'escola hi ha tres grups de nens i nenes: els Capgrossos, d'un a dos anys; les Truites, de tres a cinc i les Serps, a partir de sis. «Hi ha uns espais preparats amb materials que fomenten que l'infant pugui desplegar el seu potencial i les seves necessitats autèntiques», explica en Gerard. Per als grups de més de tres anys hi ha una proposta diària com, per exemple, un taller, i els infants decideixen si hi participen o no: «En realitat participen a totes les propostes perquè els entusiasmen bastant». Quant al grup dels més grans, les Serps, fan activitats molt relacionades amb el currículum de primària, «però la diferència és que tenen els materials a disposició, i l'aprenentatge i els interessos venen donats pel ritme de cadascú. Tenen diverses propostes i ells trien les que més s'ajusten a les seves necessitats». Segons Garcés, és molt estrany que un infant no vulgui fer res: «És molt utòpic pensar que no fan res, ja que fan moltes coses i en molts moments. Depèn dels ulls que miren: aquí jugar és l'aprenentatge més gran». Una de les principals característiques del model d'escola lliure és la manera de concebre l'acompanyament dels infants: «Posem l'infant al centre. Busquem respectar al màxim el seu desenvolupament i, a nivell pedagògic, també bevem de diverses influències que ens fan més peculiars i diferents», afirma en Gerard.

Els quatre acompanyants i socis treballadors de la Llera a la sala polivalent de l'escola, a l'edifici de l'Ajuntament | Foto: Núria Farrés

Els quatre acompanyats de l'escola vénen tots del món educatiu: l'Amèlia, una de les fundadores del projecte Riu, és mestra infantil i de trapezi. L'Alba, provinent de l'àmbit musical, va entrar en contacte amb l'educació viva a través dels cursos del CAIEV (Centre d'Assessorament i Investigació d'Educació Viva). Quant a la Marta, que havia fet algunes suplències en diverses

escoles, va començar de voluntària a Riu i va crear la part dels infants de més de sis anys. Pel que fa a en Gerard, educador infantil, ja havia pres part en projectes educatius al Berguedà i també treballa de pallasso a l'ONG Pallapupas, pallassos d'hospital.

A més dels acompanyants i dels infants, l'altra peça clau del projecte són les famílies: «No es pot entendre aquest projecte sense les famílies i la seva participació. S'hi crea un vincle molt estret i formen part d'algunes parcel·les del dia a dia, ja que gestionen la part del menjador, certes festes...». També participen en jornades de treball per construir els espais i fer les remodelacions i, un cop al mes, fan una trobada de la comunitat on, a més de parlar de qüestions pràctiques, també tracten temes pedagògics.

Una altra de les diferències entre el model d'educació lliure i el model d'educació formal és que les ràtios són molt més baixes i això fa que, segons Garcés, els vincles i les formes de relacionar-se siguin diferents: «Hi ha la part d'acompanyar l'infant no només en l'aprenentatge sinó també en la vessant més emocional, a través del vincle».

Aula de les Truites, el grup d'infants de tres a cinc anys del projecte Riu Sora | Foto: Núria Farrés

Malgrat que el projecte es gestionava a través d'una associació de famílies des dels inicis, els quatre acompanyants de Riu Sora van començar el procés de fer-se cooperativa el curs 2017-2018: «Volíem mantenir l'associació, com si fos una AMPA o una APA o una AFA. Fer-nos cooperativa era una manera de posar ordre a l'estructura i vam pensar que el model cooperatiu era el que més s'assembla a la nostra forma de funcionar», explica en Gerard. Així és com, l'octubre de 2018, els quatre acompanyants del projecte Riu es van constituir com a cooperativa. Garcés explica que, a nivell d'estructura, ser cooperativa els ha aportat solidesa: «Som un projecte educatiu, però també som la cooperativa que el gestiona, i això ens permet relacionar-nos d'una altra forma amb altres entitats i ens com l'Ajuntament, la Diputació, etcètera». Per a Garcés, la manera de funcionar de l'escola encaixa molt amb el model cooperatiu: «treballem en equip,

ens revisem molt i ens tenim molt en compte totes. Som una cooperativa d'acompanyants, però som moltes: les famílies, els infants i el poble».

El fet de no formar part del sistema educatiu reglat els obliga a ser una escola privada finançada a través de les quotes que paguen les famílies. Segons Garcés, no es tracta d'una escola elitista quant al preu: «La part econòmica no és una limitació. Busquem la manera de becar famílies que no poden pagar la quota, tenim quotes el més ajustades possible, és a dir, fa temps que no s'apugen. També fem festes participatives per tenir subvenció pròpia i hi ha descomptes per a germans». Un dels avantatges de Riu Sora és que, donat que realitzen l'activitat a l'Ajuntament i tenen lloguers assequibles, la quota no és gaire alta. Segons en Gerard, «potser no seria una escola elitista per un tema econòmic sinó per la manera de fer i pel tema de la implicació de les famílies. Nosaltres acabem l'activitat a les tres i el sistema laboral o diari de vida de moltes famílies no és compatible amb el nostre. Aleshores, això potser fa que no sigui accessible a tothom». De totes maneres, afirma Garcés, tenen molt clar que no volen ser una bombolla i que el seu objectiu és «estar a l'abast de tothom».

El curs que ve, l'escola pren el nom de la cooperativa: «El concepte Riu s'acaba perquè tenir dos Rius creava una mica de confusió: Riu Sora serà La Llera i Riu Vic serà L'Erol». D'aquesta manera, es consoliden com a projectes diferents, amb models de gestió i funcionament independents. Quant a plans de futur, hi ha la construcció d'una escola de primària amb bioconstrucció, «respectuosa amb la natura i l'entorn, i amb el mateix model d'escola viva i lliure que tenim ara».

Una de les nenes del grup de les Truites de l'escola Riu Sora | Foto: Núria Farrés

Un dels infants de Riu juga al pati de l'escola | Foto: Núria Farrés

Aula dels Capgrossos, el grup d'un a dos anys de l'escola Riu Sora | Foto: Núria Farrés

Material de l'aula de les Truites, els infants de tres a cinc anys de l'escola Riu Sora | Foto: Núria Farrés

Exteriors del projecte d'educació viva i lliure Riu Sora | Foto: Núria Farrés